

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма	<u>Туризм</u>
спеціальність	<u>242 Туризм</u>
галузь знань	<u>24 Сфера обслуговування</u>
ступінь вищої освіти	<u>бакалавр</u>

Полтава 2022

Розробники:

Дорогань-Писаренко Людмила, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к. е. н., професор;

Тютюнник Юрій, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к. е. н., доцент;

Сгорова Олена, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к. е. н. доцент;

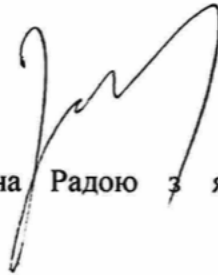
Рудич Алла, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к. е. н., доцент;

Песцова-Світалка Оксана, к. е. н., доцент.

Наскрізна програма практики розглянута та схвалена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від 01 вересня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Олексій ЗОРЯ

Наскрізна програма практики схвалена Радою з якості вищої освіти спеціальності «Туризм»

Протокол від 01 вересня 2022 р. № 1

Голова Ради з якості вищої освіти спеціальності «Туризм»

Олена ЄГОРОВА

ВСТУП

Наскрізна програма практики розроблена згідно освітньо-професійної програми Туризм та навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 242 Туризм.

Метою практики є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, на основі отриманих в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Університет) теоретичних знань, для досягнення програмних результатів навчання та прийняття самостійних рішень у виробничих умовах, оволодіння практичними навичками і вміннями, сучасними методами і формами організації праці у професійній сфері, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх у майбутній трудовій діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення, систематизація та закріплення теоретичних знань, одержаних здобувачами вищої освіти в процесі навчання;
- набуття, поглиблення й удосконалення у виробничих умовах компетентностей та підготовка здобувачів вищої освіти до трудової діяльності;
- формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- освоєння сучасних технологій з фаху;
- збір і опрацювання фактичних матеріалів для виконання індивідуальних завдань.

Проходження практики сприяє формуванню:
компетентностей:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в міжнародному контексті;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- навички міжособистісної взаємодії;

- здатність планувати та управляти часом;
 - здатність працювати в команді та автономно;
 - знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
 - здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;
 - розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;
 - розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
 - здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;
 - розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем;
 - здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних формах обставинах;
 - здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, вміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;
 - здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу;
 - здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, вміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;
 - здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці;
 - здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства;
 - здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу;
 - здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій статистичного, облікового, податкового та аналітичного забезпечення діагностики діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг.
- програмних результатів навчання:
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
 - знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;
- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
- застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;
- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;
- ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;
- організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;
- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);
- володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності;
- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;
- встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;
- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань;
- управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері;
- адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях;
- аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;
- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;
- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях у сфері туризму.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Туризм ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 242 Туризм денної форми навчання 2022 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види, назви і обсяги практик здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Туризм ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 242 Туризм

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Навчальна практика				
1.	Вступ до фаху	2	7,5	225
2.	Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство	4	9	270
Виробнича практика				
3.	Виробнича практика	6	6	180
Переддипломна практика				
4.	Переддипломна практика	8	6	180

1.1. Навчальна практика «Вступ до фаху»

Метою навчальної практики «Вступ до фаху» є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі змістом їх майбутньої професії, з характером та сферою професійної діяльності, з особливостями практичного функціонування індустрії туризму, роллю фахівців туристичного обслуговування у формуванні результатів діяльності суб'єктів туристичного бізнесу різних організаційно-правових форм, їх конкурентного статусу на ринку та іміджу національного туристичного продукту на світовому ринку туристичних послуг.

Завдання навчальної практики «Вступ до фаху»:

– формування системи знань щодо суті і значення вищої освіти, сучасних тенденцій її розвитку, прищеплення навичок ефективного навчання в університеті з урахуванням світових освітніх тенденцій;

– ознайомлення зі змістом стандарту вищої освіти, освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки бакалавру з туризму, сферою майбутньої професійної діяльності, основними типами підприємств туристичної індустрії та посадами фахівців, які обслуговують туристів;

– розгляд просторово-часових особливостей зародження та розвитку туризму в світі та Україні, аналіз періодичної градації розвитку світового та вітчизняного туризму, висвітлення причинно-наслідкового зв'язку між розвитком туризму та суспільною еволюцією розвитку держав та територій, визначення перспектив розвитку туризму в Україні та закордоном;

– ознайомлення з основними поняттями та дефініціями туризму, сучасним станом розвитку туристичної сфери, умовами та організацією діяльності туристичних підприємств (туристичних операторів, туристичних агентств), основами адміністративно-управлінського механізму регулювання

господарської діяльності в сфері туризму;

- формування фахових здібностей на базі одержаних теоретичних знань щодо функцій і ролі туризму в розвитку економіки країни, чинників, що формують попит та пропозицію на туристичний продукт, визначення місця і ролі фахівця туристичного обслуговування у розвитку ринку туристичних послуг;

- дослідження принципів побудови та методики розрахунку показників статистики туризму, практична реалізація напрямів кількісного аналізу явищ у сфері туризму;

- набуття первинних професійних умінь і навичок у сфері туризму, оволодіння навичками культури міжособистісного спілкування, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування у практичній діяльності.

Проходження навчальної практики «Вступ до фаху» сприяє формуванню: компетентностей:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;

- прагнення до збереження навколишнього середовища;

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

- здатність планувати та управляти часом;

- здатність працювати в команді та автономно;

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

- розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

програмних результатів навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;

- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного

простору;

- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
- володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності;
- встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;
- управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері;
- адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

1.2. Навчальна практика «Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство»

Метою навчальної практики «Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство» є отримання майбутніми фахівцями індустрії туризму професійних знань у сфері формування рекреаційно-туристичних комплексів різного типу та ієрархічного рівня, регіональних особливостей туристичних ресурсів України та перспектив їх розвитку як на внутрішньому, так і на міжнародному туристичних ринках.

Завдання навчальної практики «Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство»:

- ознайомлення із туристським потенціалом України, який використовується і може бути залучений для підняття іміджу країни на світовому ринку туристичних послуг, характеристика складових туристичних ресурсів України;
- систематизація, закріплення та поглиблення теоретико-методологічних засад формування рекреаційно-туристичних комплексів у регіонах України;
- практичне опрацювання особливостей методології та методики проведення географічних досліджень у сфері туризму;
- набуття досвіду туристичного ресурсознавства та застосування регіонального підходу до географічної характеристики природних та культурно-історичних ресурсів туризму;
- закріплення навичок комплексної географічної характеристики рекреаційно-туристичних комплексів різного ієрархічного рівня, що виступають інформаційною базою для формування програм перебування туристів, розробки турів програмного туризму.

Проходження навчальної практики «Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство» сприяє формуванню:

компетентностей:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та

закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;
- здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу;
- здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

програмних результатів навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;
- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);
- володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності;
- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері;
- адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

1.3. Виробнича практика

Метою виробничої практики є поглиблення й узагальнення теоретичних і практичних знань щодо сучасних методів і форм організації управління у сфері туристичного бізнесу, набуття професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виникнення проблемних ситуацій в суб'єктах туристичної діяльності, розроблення пропозицій щодо впровадження новітніх технологій управління підприємством та трудовим колективом, систематичне оновлення та творче застосування здобутих знань у практичній діяльності.

Завдання виробничої практики:

- поглиблення та закріплення здобутих теоретичних знань з основних професійно-орієнтованих дисциплін;
- закріплення досвіду позиціонування суб'єктів туристичної діяльності на ринку туристичних послуг, проведення самостійного наукового дослідження;
- закріплення навичок опрацювання фактичного матеріалу, його узагальнювання, вміння оформляти документи, що стосуються питань туристичної діяльності;
- набуття навичок збору краєзнавчого туристичного матеріалу, проведення аналізу особливостей організації, управління, технології функціонування центрів туризму;
- закріплення досвіду підбирання, аналізу, систематизації нормативно-правих, інформаційних, звітних та статистичних матеріалів;
- набуття навичок ділового спілкування із працівниками туристичної індустрії та клієнтами, вивчення психолого-етичних особливостей ділового спілкування; виконання конкретних службових обов'язків на туристичних підприємствах;
- закріплення практичних навичок із фаху на базі конкретного суб'єкта туристичної індустрії;
- збір матеріалу для виконання індивідуального завдання та самостійної роботи здобувача вищої освіти.

Проходження виробничої практики сприяє формуванню:
компетентностей:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність працювати в команді та автономно;
- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного,

екскурсійного, рекреаційного);

- здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;

- розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем;

- здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;

- здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу;

- здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

програмних результатів навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

- застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;

- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;

- організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;

- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);

- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;

- встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

1.4. Переддипломна практика

Метою переддипломної практики є поглиблення та розширення теоретичних і практичних знань у галузі туризму та господарської діяльності суб'єктів туристичного бізнесу; формування умінь, навичок та необхідних компетентностей для прийняття самостійних рішень при виконанні фінансово-економічних розрахунків та використанні методів ефективного управління; практична підготовка до професійної діяльності.

Завдання переддипломної практики:

- оволодіння новітніми технологіями, навичками роботи на одному з робочих місць суб'єкта туристичної індустрії;

- отримання цілісного уявлення про роботу підприємства, що працює в індустрії туризму, за допомогою вивчення функціональної взаємодії підрозділів і зв'язків із зовнішнім середовищем;

- закріплення і поглиблення знань, отриманих у період проходження усіх

видів практик;

- отримання навичків самостійного вирішення завдань, що стоять перед працівниками підприємств, діяльність яких вивчається;

- вивчення практичних методів аналізу й організації роботи фахівців різних секторів туристичної індустрії та обґрунтування можливостей їх оптимізації на основі отриманих теоретичних знань;

- участь в організаційно-масових заходах і розвиток практики ділового спілкування з фахівцями і керівниками бази практики;

- виявлення проблем, що мають місце на підприємствах індустрії туризму;

- підготовка практичного і аналітичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи.

Проходження переддипломної практики сприяє формуванню:

- компетентностей:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;

- прагнення до збереження навколишнього середовища;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність працювати в міжнародному контексті;

- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

- навички міжособистісної взаємодії;

- здатність планувати та управляти часом;

- здатність працювати в команді та автономно;

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

- здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;

- розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем;

- здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форм-мажорних обставинах;

- здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;

- здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати

сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу;

- здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації;

- здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці;

- здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства;

- здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу;

- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій статистичного, облікового, податкового та аналітичного забезпечення діагностики діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг.

програмних результатів навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;

- застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів;

- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

- ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;

- організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;

- розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);

- застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг;

- встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей;

- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;

- проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань;

- аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;

- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1. Навчальна практика «Вступ до фаху»

Тема 1. Організація освітнього процесу в університеті за спеціальністю 242 Туризм. Сутність, мета, принципи та нормативно-правова база організації освітнього процесу. Основні посади науково-педагогічних працівників університету. Наукові ступені та вчені звання. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти. Форми, рівні та ступені вищої освіти. Стандарт вищої освіти та його структура. Зміст та структура освітньо-професійної програми. Інтегральна, загальні та фахові компетентності спеціальності. Програмні результати навчання. Посади, які може обіймати бакалавр з туризму на підприємствах туристичної індустрії. Обов'язкові та вибіркові компоненти освітньо-професійної програми. Навчальний план і графік навчального процесу. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Види навчальних занять. Самостійна робота. Практична підготовка та характеристика її видів. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти та види контрольних заходів. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти. Атестація здобувачів вищої освіти.

Тема 2. Історія розвитку туристичної сфери. Передумови виникнення подорожей і туризму в суспільстві. Мандрівництво в античні часи. Подорожі в епоху Середньовіччя. Епоха великих географічних відкриттів, їх значення в історії мандрівництва. Розвиток подорожей в епоху просвітництва (XVII-XVIII ст.). Туризм в новий час. Міжнародний туризм в XIX- XX ст. Особливості розвитку туризму на українських землях та в Україні.

Тема 3. Класифікація видів та форм туризму. Культурно-історичне та соціально-економічне значення туризму у розвитку суспільства. Туристичні ресурси. Основні об'єкти та суб'єкти туризму. Особливості визначення – туристський регіон, туристські підприємства. зовнішні та внутрішні чинники, їх роль у формування туристичної сфери. Природно-географічні та культурно-історичні фактори галузі туризму. Функції туризму. Класифікація видів туризму. Особливості та види турів, їх характеристики. Класифікація, визначення та види туристів.

Тема 4. Туристичні ресурси та їх класифікація. Поняття та класифікація туристичних ресурсів. Властивості туристичних ресурсів. Види туристичних ресурсів. Класифікація природних ресурсів за походженням, видами рекреаційного використання, швидкістю їх вичерпання. Природні лікувальні ресурси та їх класифікація. Історико-культурні рекреаційні ресурси: історико-архітектурні пам'ятки, пам'ятки сучасної архітектури, унікальні споруди, середньовічні замки. Соціально-економічні туристичні ресурси: географічне положення, транспортна доступність, стандарти обслуговування, рівень економічного розвитку та добробуту, організація туристичного господарства. Види ресурсів за характером залучення в туристичну діяльність. Інформаційні туристичні ресурси. Визначення та функції природно-заповідного фонду. Класифікація природоохоронних об'єктів в Україні. Система природно-

заповідного фонду України.

Тема 5. Стратегія туристичної діяльності. Основні риси туристичного продукту, його відмінності від туристської послуги. Характеристики, види та особливості туристичного продукту. Туристський пакет. Туристичний центр. Транспорт у забезпеченні туристичного продукту. Послуги розміщення. Трансфер – суть та формування. Структура туристичного продукту. Визначення структури туру. Додаткові туристично-екскурсійні послуги. Валовий туристичний продукт.

Тема 6. Туристична індустрія. Первинні виробники туристських послуг. Транспортні підприємства, засоби розміщення, об'єкти громадського харчування та розваг у сфері туризму. Засоби транспортування їх види та значення. Класифікація засобів розміщення. Види закладів громадського харчування, особливості їх формування та використання. Заклади й засоби розваг і відпочинку. Основні функції туристичних агентів. Система маршрутів.

Тема 7. Ліцензування туристичної діяльності та сертифікація послуг. Організація процесу ліцензування у сфері туризму. Сертифікація та стандартизація туристичного продукту. Порядок надання туристичних послуг. Особливості ліцензування та сертифікація транспортних перевезень. Права та обов'язки туристів. Категорії закладів готельного та ресторанного господарства. Правила проведення екскурсійної діяльності. Агент по організації туризму. Екскурсовод і гід-перекладач. Менеджер туризму.

Тема 8. Світова політика та міжнародне співробітництво у сфері туризму. Туристична політика, визначення та значення в організації туристичної діяльності. Напрями туристичної політики. Роль міжнародних організацій в становленні світової туристичної політики. Всесвітня туристична організація. Міжнародне співробітництво. Туристичні прибуття: їх структура, формування, удосконалення. Інтеграційні та глобалізаційні процеси в туризмі.

Тема 9. Туристична політика України. Напрями туристичної політики України. Структура управління туристичною сферою в Україні. Національні та закордонні програми розвитку туризму. Установи та організації управління туризмом в Україні. Організаційно-правовий механізм регулювання туристичної діяльності. Показники що характеризують стан туристичної політики в Україні. Соціальний та економічний механізми регулювання галузі туризму. Особливості організації екологічного механізму туристичної політики. «Гендерна піраміда» в туризмі. Особливості поведінки туристів за гендерними ознаками. Умови безпечного подорожування жінок-туристів.

Тема 10. Мікро- та макроекономічні процеси у сфері туризму. Роль туризму в сучасній світовій економіці. Ринок туристичних послуг, механізм його функціонування. Життєвий цикл туристського продукту. Мотивація та поведінка споживачів. Чинники, що формують попит та пропозицію на туристичний продукт. Основи туристичної діяльності та організації туристичного процесу. Економічний вплив туризму: статистичні показники, ефект мультиплікатора в туризмі, вторинний ефект туризму, коефіцієнт мультиплікатора в індустрії туризму. Соціокультурний вплив туризму.

Регулювання соціального впливу туризму. Вплив туризму на довкілля. Державне планування та його роль у збереженні рекреаційних ресурсів. Співробітництво державного та приватного секторів в інтересах стабільності розвитку туризму. Прогнози розвитку галузі туризму в світі та в Україні.

Тема 11. Туризм як об'єкт статистичного вивчення. Характеристика базових понять і категорій статистики туризму. Класифікація продуктів і видів діяльності в туризмі. Напрями статистичних досліджень в туризмі. Статистичне спостереження: мета, об'єкти, форми, види. Методи зведення даних спостереження. Державні статистичні спостереження в туризмі.

Тема 12. Статистика колективних засобів розміщування. Основні категорії та класифікації у статистиці колективних засобів розміщування (КЗР). Узагальнюючі характеристики діяльності КЗР. Показники доходів і витрат КЗР та їх статистичний аналіз. Аналіз розподілів у статистиці КЗР. Система індивідуальних та зведених індексів у статистиці КЗР. Багатофакторні мультиплікаційні моделі в статистиці КЗР та їх аналіз.

Тема 13. Статистика туристських потоків. Показники туристських потоків за даними Державної прикордонної служби України, звітів колективних засобів розміщування, суб'єктів туристичної діяльності. Характеристика попиту на послуги суб'єктів туристичної діяльності та їх аналіз. Аналіз динаміки та впливу факторів середньої тривалості туру. Основні та середні характеристики динаміки туристських потоків. Аналіз тенденцій розвитку туристопотоків. Комплексне оцінювання сезонності туристопотоків.

Тема 14. Статистика туристських витрат і туристського споживання. Визначення туристських витрат та туристського споживання. Державні вибіркові опитування відвідувачів щодо визначення обсягу туристських витрат. Методологічні основи проведення вибірових спостережень у туризмі. Факторний аналіз витрат відвідувачів.

2.2. Навчальна практика «Туристичні ресурси України та туристичне краєзнавство»

Тема 1. Туристичне краєзнавство: об'єкт, предмет, основні завдання. Науково-методичні засади вивчення туристичного краєзнавства. Формування туристичного краєзнавства. Основні чинники розвитку туристичного краєзнавства: фізико-географічні, суспільно-географічні, соціальні, економічні, геополітичні та природні. Туристична привабливість території як чинник розвитку туристичного краєзнавства.

Основні аспекти предмету туристично-краєзнавчих досліджень. Об'єкт вивчення у краєзнавстві. Функції та методи дослідження національного туристичного краєзнавства. Види туристичних карт: оглядові карти, туристичні плани місць, маршрутні картосхеми. Завдання туристичного краєзнавства.

Історія розвитку краєзнавства в Україні. Періодизація національного краєзнавства. Внесок відомих українських вчених у формування краєзнавчих принципів: К. Ушинського, С. Рудницького, Я. Жупанського, О. Любіцевої ін.

Тема 2. Закономірності та принципи використання туристично-

рекреаційних ресурсів. Ресурсно-рекреаційне районування України. Ресурсно-рекреаційне районування України за О. О. Бейдиком, П. О. Масляком, Є. В. Панковою. Рекреаційно-туристичний потенціал та рекреаційно-туристичний комплекс. Окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу краю. Схема рекреаційно-туристичного комплексу як об'єкта туристичного краєзнавства. Основні об'єкти територіально-рекреаційних систем. Територіальні рекреаційно-туристичні системи та їх види за рівнем сформованості.

Тема 3. Рекреаційно-туристичні комплекси Центральної України (м. Київ, Київська та Черкаська області). Рекреаційно-туристичний комплекс м. Києва та Київської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси м. Києва та Київської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси Київської області: Київський, Переяслав-Хмельницький, Білоцерківський, Фастівський та інші. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості. Трипільська культура на Київщині та її популяризація.

Рекреаційно-туристичний комплекс Черкаської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Канева, Корсунь-Шевченківського, Чигирини, Умані, Тальне. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Тема 4. Рекреаційно-туристичний комплекс Полісся і Поділля.

Рекреаційно-туристичний комплекс Житомирської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Житомирської області. Рекреаційно-туристичний комплекси міст Житомира, Олевська, Овруча, поліського природного заповідника. Рекреаційно-туристичний комплекс міст Бердичева, Коростеня, сіл Тригир'я, Верхівні.

Рекреаційно-туристичний комплекс Волинської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Волинської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекс міст Луцька, Любомля, сіл Берестечка, Колодяжного. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Рівненської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Рівненської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекс міст Рівне, Дубно, Острог, Корець. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Вінницької області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Вінницької області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості

організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекс міст Вінниці, Тульчина, Бару, Хмільника, Шаргорода, Брацлава. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Тернопільської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Тернопільської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Тернополя, Почаїва, Бережан, Бучача, Теремовлі, Чортківа, Заліщиків, Кременця, сіл та селищ Зарваниці, Гусятина, Кривче, Микулинці. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Хмельницької області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Тернопільської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Хмельницького, Камянець-Подільського, Старокостянтинова. Рекреаційно-туристичні комплекси селищ та сіл Жванець, Зіньків, Летичів, Самчики, Меджибіж, Сатанів, Сутківці, Ізяслав. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Тема 5. Рекреаційно-туристичні комплекси областей Карпатського регіону. Рекреаційно-туристичний комплекс Українських Карпат. Львівська область. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Львова, Трускавця, Золочіва, Жовкви, Дрогобича, Броди, Самбора. Рекреаційно-туристичні комплекси сіл Великий Любінь, Моршин, Східниця. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Івано-Франківська область. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Івано-Франківська, Богородчани. Рекреаційно-туристичні комплекси сіл Гошів, Рожнятин, Ворохта, Криворівня, Косова, Шешорова, Яремча, Манява. Рекреаційно-туристичні комплекси міста Коломиї, курорту Буковель. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування гірськолижних курортів.

Закарпатська область. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Ужгорода, Мукачево, Хуст. Рекреаційно-туристичні комплекси сіл Невицьке, Лумшори, Чинадієво, смт Воловець. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування гірськолижних курортів.

Чернівецька область. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні,

інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Чернівці, Вижниця, смт Путила. Рекреаційно-туристичні комплекси села Хотин. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування спелеотуризму.

Тема 6. Рекреаційно-туристичний комплекс Північно-Східних областей України. Рекреаційно-туристичний комплекс Харківської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Харкова, Балаклеї, Ізюма, Люботина, Чугуєва. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Сумської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Суми, Охтирки, Глухова, Тростянець. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Чернігівської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси Чернігівської області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Чернігова, Батурина, Новгород-Сіверського, Ніжина, Остра та інших. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичний комплекс Полтавської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Полтави, Миргорода. Рекреаційно-туристичні комплекси сіл Великі Сорочинці, Диканька. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Тема 7. Рекреаційно-туристичні комплекси Придніпров'я. Рекреаційно-туристичні комплекси Дніпропетровської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекси міст Дніпро, Нікополя та інших. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичні комплекси Запорізької області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекси міст Запоріжжя,

Бердянська, Василівки та інших. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичні комплекси Кіровоградської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Кропивницького, Новомиргорода та інших. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Тема 8. Рекреаційно-туристичний комплекс Степової України та Криму. Рекреаційно-туристичний комплекс Одеської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Одеси, Білгород-Дністровського, Ізмаїла, Вилкове. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування приморських курортів.

Рекреаційно-туристичний комплекс Миколаївської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси в курортних зонах Коблево, Очакова, Миколаєва. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування приморських курортів.

Рекреаційно-туристичний комплекс Херсонської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Гола Пристань, Скадовськ, Арабатської Стрілки, а також Соляного озера. Рекреаційно-туристичний комплекс міста Херсон. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування приморських курортів.

Рекреаційно-туристичний комплекс Донецької та Луганської області. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси області. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичний комплекс міста Маріуполь. Особливості організації туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості.

Рекреаційно-туристичні комплекси Криму. Природно-рекреаційні, історичні й соціокультурні, інфраструктурні ресурси. Туристичні «магніти» краю. Туристична спеціалізація, особливості організації різних видів туризму. Рекреаційно-туристичні комплекси Євпаторійського, Феодосійського, Ялтинського рекреаційних районів Кримського рекреаційного регіону. Рекреаційно-туристичні комплекси міст Алушти, Судака, Коктебеля, Феодосії, Керчі, Сімферополя, Бахчисарая та інших. Особливості організації

туристичних маршрутів різної тематичної спрямованості та функціонування приморських курортів.

2.3. Виробнича практика

Тема 1. Характеристика суб'єкта туристичної діяльності. Форма власності, статус підприємства за розміром. Організаційно-правова форма. Установчі документи (статут та інші). Ліцензія на право здійснення даного виду діяльності. Організаційна структура підприємства, включаючи структуру підрозділів. Матеріально-технічна база підприємства. Кадрове забезпечення підприємства. Діюче законодавство і нормативні документи, що регламентують прийом і обслуговування туристів.

Тема 2. Види та напрямки діяльності суб'єкта туристичного бізнесу. Види туризму і класи обслуговування. Внутрішній туризм. Програма перебування туристів. Аналіз стану, динаміки та використання туристичного фонду. Укладання договорів (контрактів) між туристичним підприємством та постачальниками послуг. Розробка турів. Якість обслуговування туристів. Заходи щодо підвищення ефективності надання послуг. Організація туристичних поїздок за межі України. Забезпечення туристів ваучерами. Страхування туристів. Комп'ютеризація туристичної діяльності. Рекламна діяльність.

Тема 3. Функціональні обов'язки працівників туристичного підприємства. Знайомство з посадовими інструкціями та обов'язками менеджера з туризму. Знайомство з посадовими інструкціями та обов'язками менеджера по роботі з клієнтами. Знайомство з посадовими інструкціями та обов'язками менеджера з прийому і розміщення. Знайомство з посадовими інструкціями та обов'язками керівника туристичної групи. Аналіз особливостей обслуговування різних категорій та типів клієнтів туристичним підприємством. Діяльність підприємств щодо залучення туристів та роботи з пошуку клієнтів і створення банку даних.

Тема 4. Організація екскурсійної діяльності та масового і оздоровчо-спортивного туризму. Організація екскурсійного обслуговування. Вивчення ринку екскурсійних послуг (попит, пропозиція, ціна, конкуренція). Вивчення банку даних екскурсійних ресурсів. Опис екскурсійних об'єктів. Тематика та зміст екскурсій. Проектування культурно-пізнавальних турів при організації внутрішнього та виїзного туризму. Розрахунок вартості екскурсійних турів, екскурсій як послуги. Договір на екскурсійне обслуговування. Договори з музеями, договори з автотранспортними підприємствами. Договори з закладами харчування. Обслуговування екскурсантів і туристів: функціональні обов'язки менеджера, оформлення договорів-підтвердження, оформлення путівок. Заключення контрактів. Робота керівника туристичної групи Відгуки екскурсантів, туристів. Організація лікувально-оздоровчого обслуговування.

Тема 5. Організація транспортних подорожей. Вивчення інструкцій щодо організації транспортних послуг. Ознайомлення з принципами організації перевезень туристів на різних видах транспорту. Обов'язки підприємства по

забезпеченню туристам безпеки під час транспортних подорожей.

Тема 6. Планово-економічна діяльність суб'єкта туристичного бізнесу. Аналіз виконання виробничої програми та прогнозування обсягу пропозиції послуг підприємства. Аналіз і планування матеріальних ресурсів. Аналіз і планування трудових ресурсів підприємства та показників заробітної плати. Аналіз і планування доходів підприємства. Аналіз і планування поточних витрат підприємства. Аналіз і планування прибутку підприємства. Аналіз і планування фінансових ресурсів підприємства. Аналіз і планування цін і ціноутворення на послуги туризму.

Тема 7. Маркетингова діяльність суб'єкта туристичного бізнесу. Організація маркетингової діяльності на підприємстві. Обов'язки співробітників служби маркетингу, схема організаційної структури служби маркетингу. Ефективність маркетингової діяльності підприємства. Позиція підприємства на ринку. Асортиментна політика підприємства. Цінова політика підприємства. Комунікаційна політика підприємства. Реклама, що застосовується на підприємстві та оцінка її ефективності. Резерви та пропозиції щодо поліпшення організації рекламних заходів та інформування клієнтів.

Тема 8. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень здобувача вищої освіти (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень здобувача вищої освіти.

2.4. Переддипломна практика

Тема 1. Економічна та організаційна характеристика суб'єкта туристичної діяльності. Тип (категорія, розрядність) та статус підприємства (дата створення, юридична адреса, форма власності, належність до певної організаційно-правової форми, основні цілі та обмеження діяльності, загальна стратегія) відповідно до Статуту, Установчого договору, Ліцензії на право здійснення відповідного виду підприємницької діяльності, Сертифікату відповідності тощо. Зміст, призначення та структура основних стабілізуючих регламентів підприємства (статут, установчий договір, колективний договір, правила внутрішнього трудового розпорядку тощо). Показники господарської діяльності підприємства в динаміці та за структурою згідно даних форм статистичної звітності. Аналіз фінансового стану та оцінка платоспроможності підприємства. Форми реалізації спеціальних функцій менеджменту на підприємстві (загальне адміністративне управління підприємством (стратегічний та тактичний рівні). Показники фінансово-економічної діяльності туристичного підприємства. Виробнича структура підприємства, відокремлені підрозділи підприємства, їх функції та взаємозв'язки. Основні ділові процеси виробничої діяльності на підприємстві.

Тема 2. Організація діяльності туристичного підприємства. Законодавство, яке регламентує здійснення підприємницької діяльності в сфері

туризму. Мета та порядок надання туристичних послуг. Організація процесу надання туристичних послуг. Особливості укладання агентських договорів між суб'єктами туристичної діяльності та іншими суб'єктами господарювання, а також договорів на туристичне обслуговування з туристами. Організація екскурсійного обслуговування. Організація транспортних подорожей. Організація готельно-ресторанного обслуговування. Розробка туристичних маршрутів. Послідовність надання екскурсійних послуг.

Тема 3. Управління кадровою, логістичною та маркетинговою діяльністю туристичного підприємства. Положення туристичного підприємства на ринку. Стратегія ціноутворення туристичного продукту. Зміст функціонування інформаційної логістичної системи підприємства. Особливості організації робочого середовища режиму роботи та створення відповідних умов праці в туристичних організаціях. Основні методи підбору персоналу та особливості плинності кадрів на турпідприємствах. Аналіз логістики розподілу та збуту послуг підприємства. Характеристика елементів фірмового стилю підприємства та застосовані інструменти брендінгу. Оцінка рівня автоматизації праці та використання сучасних інформаційних технологій на підприємстві в цілому та рівень автоматизації праці управлінського персоналу зокрема. Визначення ефективної стратегії управління персоналом на підприємстві.

Тема 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень здобувача вищої освіти (тем кваліфікаційних робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень здобувача вищої освіти, написання ним кваліфікаційної роботи.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика здобувачів вищої освіти Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Туризм спеціальності 242 Туризм.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну діяльність, органи державної влади і місцевого самоврядування, громадські формування, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях та на інших об'єктах структурних підрозділів Університету. Вони повинні мати відповідне матеріально-технічне, організаційне та навчально-методичне забезпечення. Навчальна практика також може проводитися на підприємствах (в організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку сфери туризму, забезпечують виконання програм практики. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори. Вона проводиться науково-педагогічним, педагогічним працівником Університету для групи здобувачів вищої освіти.

Виробнича та переддипломна практики проводяться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), які залучаються для проведення виробничої (переддипломної) практики здобувачів вищої освіти, мають відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальності Туризм;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- надання здобувачам вищої освіти на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);
- надання здобувачам вищої освіти права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

З урахуванням особливостей підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою кафедра може встановлювати додаткові вимоги до баз практики, що відображаються у відповідній робочій програмі практики.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми Туризм ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 242 Туризм, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл здобувачів вищої освіти за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики здобувачів вищої освіти, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів здобувачам вищої освіти;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, на факультеті – декан, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Заходи, пов'язані з організацією практики здобувачів вищої освіти, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики здобувачів вищої освіти.

Навчальна практика проводиться для академічної групи.

Навчальна практика здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики здобувачів вищої освіти;
- проводить здобувачам вищої освіти інструктаж із безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики здобувачів вищої освіти згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання здобувачам вищої освіти (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики та оцінює результати її проходження здобувачами вищої освіти;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу;

– здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Здобувачі вищої освіти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж із безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

Виробнича і переддипломна практики здобувачів вищої освіти проводяться у виробничих умовах у період, що забезпечує можливість виконання здобувачами вищої освіти всіх видів робіт згідно з програмою практики.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення здобувачам вищої освіти-практикантам інструктажів із охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість здобувачів вищої освіти-практикантів, яка закріплюється за ним, не повинна перевищувати десяти осіб.

На здобувачів вищої освіти-практикантів, які проходять практику на підприємстві (в установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, здобувачі вищої освіти можуть бути зараховані на штатну посаду.

Керівник виробничої та переддипломної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики здобувачів вищої освіти;
- забезпечує якість проходження практики здобувачів вищої освіти згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання здобувачам вищої освіти;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження здобувачами вищої освіти;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої (переддипломної) практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством і внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою здобувачів вищої освіти-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить здобувачів вищої освіти-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення здобувачем вищої освіти-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту здобувачем вищої освіти-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного здобувача вищої освіти-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Здобувачі вищої освіти, які проходять виробничу, переддипломну практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження **навчальної практики** здобувачем вищої освіти подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі:

- повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики й індивідуального завдання (за наявності);
- оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

За результатами проходження **виробничої та переддипломної практики** здобувачем вищої освіти подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики.

Звіт з виробничої практики захищається здобувачем вищої освіти перед комісією, яка призначена наказом ректора Університету.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із виробничої практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік із практики виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики здобувачем вищої освіти, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації здобувачем вищої освіти результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вчених радах факультету та Університету.